

Budapestre vonatkozó újságcikk

Össztlvázás

384.099

Szerző: *Bevilaqua-Borsody Béla*

Hely

Cím: *A középkori pesti és budai halász-*

Idő

mesterek... céhbeli utódai a Szent János körmenetében

"1930"

Forrás: *Nemzeti Újság*

Személy

Bp.

1930. VII. 30.

Hely

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

A középkori pesti és budai halászmesterek, halárosok és heringesek céhbeli utódai a Szent János körmenetében

Már a legelső felvonulásra, mely 1872-ben ünnepi menetben vitte a Szent Jóbba a budai várbeli jezsuita plébános lakásából a Királyi Palotában elhelyezett Angol Kisasszonyok kápolnájába: teljes pompájában vonultak ki zászlójukkal, Ládájukkal és jelvényeikkel a budai céhek. Ágyudörgés, a Pesten lögerozó katonaság, vármegyei hajduk, magyar nemesi testőrök adták meg a Klérus polgári pompáját. Huszár Károlynak, a Szent Imre Év rendező főbizottsági elnökének kezdesére az ideai Szent János körmenetén megint résztvesznek a pesti és budai céhek utódai, közöttük a középkori pesti, budai és óbudai halászmesterek, halárosok és heringesek céheinek erkölcsi és történelmi jogutódai.

E halászművesek története egyike a három városból lett mai egy város művelődéstörténete legszínesebb fejezetének. Az „Offner-Statrecht”, vagyis a budai polgárok városi jogainak középkori kódexe, főleg azonban a mai budapesti Mészáros Ipartestület által örökölt három Céhládában levő középkori és középkorvégi okmányok rendkívül érdekes adatokat tartalmaznak a halászművesekre vonatkozólag. Halat Pesten és Budán négy középkori céh mérhetett ki, vágthatott, illetőleg árulhatott az ősi két város boltos helyein és piarcsin. A mészárosok céhe tőkén és padon

vágthatott ki és mérhetett ki fontonként és darabonként nagy halakat: vizát, tokot, harcsát, de csak olyat, amelyet Buda alatt és Buda felett fogtak. A pesti oldalon, az ősrégi középkori „Vízafogó Tanyán” fogott halakat nem árulhatott a nevezett céh, melynek egyébként erdei sürtvés, szarvas, dämavád, őz, sőt medvesonka árusításával is foglalkozhatott. Nagy Lajos, Zsigmond, Ulászló, Mátyás és II. Lajos oklevelei szigorú különbséget tesznek „nagy halak, középhalak és kis halak” között. Ezt úgy kell érteni, hogy a budai halászmesterek tilos volt fontonként és tőkén vágdatni, tagolni nagy halat kimérni: ellenben csak a budai halászterületen fogott „felvágatlan kis halat és középhalat” árulhattak. Külön céhe volt a halárosoknak. Ezek csakis tavihalat és rákot árulhattak. A negyedik céh a heringesek céhe volt: ezek füstölt, pácolt és sózott halakat árultak. Halászok és mészárosok között rettentő versengések voltak a középkor végén. A mai Lánchíd fölötti „Halászbároska” alján levert cölöpök körül a halászok és mészárosok haltartó bárkái voltak kikötve. Ugyanitt voltak a mészárosok és halászok jégvermei is. A mai Jégverem-utca és a Halász-utca, sőt a régi Halászbástya helyén épült új Halászbástya is a két hely középkori nevét őrzi. A bárkakikötő és jegelhely körül több mint 80 esztendőig tartó perben bonyolódott a két céh, amelynek aztán az lett a vége, hogy a versengő feleket II. Ulászló különválasztotta. A mészárosok ott hagyták a mai Jégverem-utca táját és békesség okáért felvonultak a mai Vitéz-utca helyén levő „új” vágóhidjukhoz. „Kicsi halak, jó halak!”, „Kleine Fische, gute Fische!”, mondja a régi szállóige, melyben talán budai eredetet lehetne felfedezni: mindenestre arra

mutat, hogy a halászok megelégedhettek az apró és középhalak nagy forgalmával, mely így is jó üzlet lehetett. Érdekes, hogy a török hódoltság utáni Budán 1694-ben megalakuló mészáros céhben érintetlenül megmaradt a nagy halak árusítására vonatkozó jog.

A halászok szentjóbói körmenetének megszervezését Zimmer Ferenc halászmester, kereskedelmi tanácsos vállalta magára.

Az idős ur még a céhbeli időkben szabadult halászmester, családja Mária Terézia-kori apatini halászmestercsalád. A halászok ősi cimereik alatt vonulnak ki: ezen Szent Péter, a halász látható, balkarján könyvvel, jobb karján a kulccsal, mely egyuttal minden római pápa családi cimere is diszítő jelvénye. A cimer alsó mezejében kék vízben ezüst hal foglal helyet. A cimertartó rudat vízi lilium, nád és káka fogja díszíteni kék és fehér szalagokkal. Kék és fehér takaróju saroglyán egy kis halászbárkát fog emelni két markos halászlégény: a bárka régi dunai gályák jellegzetes csavarvonalas orrát a „böggő” mutatja. Halászlégények kerek pöndölyhálót, szigonyt, haltartó kosarat, villás halmerítő szákát,

aranyozott tollu evezőlapátot fognak vinni, két légény az ősi céh ládáját, egy mester ezüstbojtú kék párnán a céh óriáspecsétet priviligiumos levelét fogja körülhordani. Egy mester a céh zászlóját fogja lobogtatni. Így tehát a szőke Duna partján az egykor vidám csolnakos halászlégények utódjai fognak mesterségük becsületos jelvényeivel hódolni a Szent János nagy király ur magyar emlékezetének, kinek utódai számtalan szabadsággal tüntették ki a Szent Péter képével ellátott cimer alatt műveskedő ősi mestereket. Harcsás Miklós uramat is, aki II. Ulászló korában a

mészárosok céhmestere volt, bizonyára nagy bosszúságára a mészárosmestereknek, kik a „nagy halak” körül állandó „vörsöngésben” voltak nevezett mesterekkel.

Bevilaqua-Borsody Béla.